

## Indholdsfortegnelse

1.	Indledning.....	3
2.	Bygningsmæssige forhold mv. ....	4
2.1.	Bygning og gangarealer .....	4
2.2.	Cellerne .....	6
2.2.1.	Almindelige celler .....	6
2.2.2.	Observationscelle .....	6
2.3.	Øvrige rum mv. ....	7
2.3.1.	Besøgsrum .....	7
2.3.2.	Værksted .....	8
2.3.3.	Køkken.....	9
2.3.4.	Kondirum .....	9
2.3.5.	Toilet og bad.....	11
2.3.6.	Gårdtursarealer .....	11
2.3.7.	Undervisningslokale .....	12
3.	Beskæftigelse mv. ....	13
3.1.	Arbejde .....	13
3.2.	Undervisning.....	16
3.3.	Fritid.....	17
4.	Lægebetjening mv. ....	19
5.	Andre forhold.....	20
5.1.	Talsmandsordning .....	20
5.2.	Avishold .....	22
5.3.	Forplejning .....	23
5.4.	Købmandsordning .....	23
5.5.	Kommunikation mellem ansatte og indsatte.....	24
5.6.	Undersøgelse (visitation) af celler .....	25
6.	Samtaler med indsatte .....	25
7.	Rapportgennemgang .....	25
7.1.	Kort om sagerne .....	26
7.2.	Retsgrundlaget .....	26
7.3.	Betingelser.....	26
7.4.	Begrundelse.....	27
7.5.	Kompetence.....	27
7.6.	Undersøgelse af den indsatte person.....	29
7.7.	Lægetilkald og lægetilsyn .....	31

---

7.8.	Tilsyn ved personalet.....	32
7.9.	Ophør og varighed.....	33
7.10.	Klagevejledning .....	34
Opfølgning .....		34
Underretning .....		35

---

## 1. Indledning

Som led i Folketingets Ombudsmands almindelige inspektionsvirksomhed (jf. § 18 i lov nr. 473 af 12. juni 1996 om Folketingets Ombudsmand) foretog jeg den 11. december 2001 inspektion af Arresthuset i Kolding. Jeg henviser til min endelige rapport af 7. oktober 2002 (med efterfølgende rettelser af 21. november 2002) og opfølgning herpå i breve af 18. juni 2003 og 28. august 2003. Den 28. august 2003 meddelte jeg Direktoratet for Kriminalforsorgen og Arresthuset i Kolding at jeg betragtede sagen om inspektionen af arresthuset som afsluttet (på nær punkt 9 i rapporten, som jeg på det tidspunkt fortsat afventede underretning om).

Den 22. oktober 2009 foretog jeg og af embedets øvrige medarbejdere en fornyet inspektion af Arresthuset i Kolding.

Jeg bad i forbindelse med varslingen af denne inspektion arresthuset om at oplyse om eventuelle ændringer i de bygningsmæssige forhold og andre forhold siden inspektionen i 2001 og/eller eventuelle projekter eller planer herom. Jeg bad endvidere arresthuset om oplysninger vedrørende vedligeholdelsesstandarder, herunder inventarets stand. Jeg bad også om at få tilsendt nyt informationsmateriale siden min inspektion i 2001 – herunder nye kort og skitser over bygningerne og eventuelle interne regelsamlinger mv. Den 14. oktober 2009 modtog jeg materialet fra arresthuset.

Til stede under hele inspektionen var arrestinspektøren, vicearrestinspektøren, arrestforvareren og to af arresthusets øvrige ansatte (overvagtimester og værkimester).

Inspektionen den 22. oktober 2009 tog udgangspunkt i rapporten af 7. oktober 2002 og opfølgningerne herpå. Under inspektionen spurgte jeg med udgangspunkt i en tjekliste til forskellige forhold der normalt ønskes besigtiget og drøftet i forbindelse med inspektion af arresthuse.

Arresthusets indsatte var forud for inspektionen blevet gjort bekendt med inspektionen og med muligheden for i den forbindelse at få en samtale med mig om generelle forhold vedrørende institutionen eller den enkelte indsatte egne forhold.

Inspektionen blev indledt med en samtale med ledelsen og samarbejdsudvalget. I forbindelse med samtalen afleverede jeg en skriftlig anmodning om udlevering af 10 rapporter om anbringelse i observationscelle inden for en nærmere angiven periode. Ved inspektionens afslutning fik jeg udleveret 10 rapporter om observationscelleanbringelse.

Før en rundgang i arresthuset havde jeg en samtale med arresthusets talsmand og talsmandssuppleant. Talsmanden og talsmandssuppleanten har hver fået et brev om de forhold som blev drøftet under samtalen, herunder meddelelse om at nærmere angivne forhold ville indgå i rapporten om inspektionen. Jeg har endvidere modtaget et opfølgende brev af 23. februar 2010 fra (hele) talsmandsgruppen, herunder referater (ledelsens og talsmandsgruppens interne) fra et talsmandsmøde den 14. december 2009. Den 8. marts 2010 kvitterede jeg for modtagelsen af talsmandsgruppens brev af 23. februar 2010 og oplyste at henvendelsen ville indgå i nærværende rapport.

Desuden var der to indsatte der havde ønsket at tale med mig. Samtalerne vedrørte (primært) de indsattes egne forhold. De indsatte har hver især fået et brev fra mig om de forhold som blev drøftet under samtalerne. Ved inspektionens afslutning havde jeg et afsluttende møde med arrestinspektøren, vicearrestinspektøren, arrestforvareren og de to øvrige ansatte i arresthuset om bl.a. de generelle forhold som var blevet bragt frem under rundgangen i arresthuset og under samtalerne med talsmanden og talsmandssuppleanten samt de to indsatte.

Denne rapport har i en foreløbig udgave været sendt til Arresthuset i Kolding, arrestinspektøren for Syd-, Sønderjylland og Fyn samt Direktoratet for Kriminalforsorgen for at myndighederne kunne få lejlighed til at komme med eventuelle yderligere bemærkninger om faktiske forhold som rapporten måtte give anledning til. Jeg har ikke modtaget sådanne bemærkninger.

## **2. Bygningsmæssige forhold mv.**

### **2.1. Bygning og gangarealer**

Arresthuset i Kolding er opført i 1921. Det er beliggende ved siden af politigården og er forbundet med denne bl.a. med en gangbro i 1. sals højde. Arresthuset er i tre etager foruden kælderetagen.

Siden inspektionen i 2001 er der (i 2002) blevet bygget et "tårn" for enden af arresthuset ved gårdtursarealet. I tilbygningen er der etableret to nye etagekontorer. Herudover er der i bunden af "tårnet" etableret to mindre rum til brug for opbevaring af bl.a. gårdkoste og grill til de indsatte.

I 2007 blev der gennemført en større ombygning af stueetagens faciliteter. Projektet omfattede etableringen af et nyt, stort kontor med ny teknikpost og overvågningsskærme, og både kontorassistenten og den koordinerende overvagtimester fik i den forbindelse hver et lille kontor.

Projektet omfattede endvidere inddragelse af halvdelen af det tidligere bibliotek/undervisningslokale til et nyt lægeværelse. Den anden halvdel af det tidligere bibliotek/undervisningslokale er blevet anvendt til etableringen af en ny trappe ned til en helt ny fløj. I den nye fløj er der etableret et stort undervisningslokale med tilhørende toilet til de indsatte samt et dobbeltkontor til arrestforvareren og overvagtimesteren. Herudover omfattede projektet omdannelse af det tidligere lægeværelse til to enkeltceller hvilket har bevirket at der nu er plads til 56 indsatte.

I 2007 blev der endvidere drænet udvendigt rundt om arresthusets køkkenbygning samt lagt skærver/grus i arresthusets indergårde.

Samtlige arresthusets gamle vinduestremmer på vestsiden af bygningen er blevet udskiftet i 2008. Alle vinduestremmer på bygningens øst- og sydside forventes tilsvarende at skulle udskiftes i 2010.

I 2008 blev der ligeledes etableret et selvstændigt omklædningsrum for det kvindelige personale.

Samtlige cellekald blev endvidere i 2008 udskiftet til et helt nyt anlæg med bl.a. et indbygget samtaleanlæg.

Herudover blev der i 2008 etableret et nyt urinprøvetagningsrum i kælderetagen.

I perioden efteråret 2007/foråret 2008 er alle gangarealer blevet malet helt lyse, og gangarealernes tidligere vinylbelægning er blevet udskiftet. Gangarealerne fremtrådte pæne.

*Jeg beder arresthuset oplyse hvis tidsplanen for projektet med udskiftning af vinduestremmer på arresthusets øst- og sydside ikke kan holdes.*

## 2.2. Cellerne

### 2.2.1. Almindelige celler

Efter omdannelsen af det tidligere lægeværelse i 2007 til to enkeltceller er der som nævnt ovenfor plads til 56 indsatte fordelt på 48 enkeltceller og 4 dobbeltceller. Alle celler blev i perioden efteråret 2007/foråret 2008 malet i en lys farve. Der er køleskab, kaffemaskine og tv-apparat på alle celler. Arresthuset har oplyst at efterhånden som de gamle tv-apparater på cellerne udskiftes, erstattes de af nye tv-apparater med indbygget dvd-afspiller.

Under inspektionen blev celle 3, 16 og 35-36 (dobbeltcelle) besigtiget.

Inventaret i de besigtigede celler fremstod generelt noget slidt, herunder bl.a. skabe med manglende låger. Arresthuset oplyste under den afsluttende samtale at det ikke er muligt at få nye låger til det nuværende inventar, og at der derfor skal købes helt nyt inventar. Arresthuset har (i det materiale som jeg modtog forud for inspektionen) oplyst at celleinventarets stand løbende bliver vurderet, og at inventaret forsøges udskiftet i det omfang arresthusets økonomi tillader det.

I celle 16 – som jeg besigtigede på foranledning af talsmanden og talsmandssuppleanten – klagede den indsatte over at vinduet er utæt, og at gulvet derfor bliver vådt når det regner. Den indsatte oplyste at flere celler har et tilsvarende problem, herunder celle 19. Ledelsen oplyste under gennemgangen at den ikke havde kendskab til problemer med utætte vinduer i cellerne, men at det ville blive undersøgt nærmere.

*Jeg har noteret mig at arresthuset løbende vurderer celleinventarets stand, og at inventaret udskiftes i det omfang arresthusets økonomi tillader det.*

*Jeg beder arresthuset oplyse om resultatet af arresthusets undersøgelse af problemet med utætte vinduer i cellerne, herunder om det er blevet udbedret.*

### 2.2.2. Observationscelle

Observationscellen er beliggende i kælderen. Møblementet består af en hvid jernseng med madras og et bord med en bænke. Det hele er fastgjort til væg og gulv og var i en pæn stand. På bordet lå et sæt undertøj.

Vinduet er placeret ca. midt på bagvæggen oppe under loftet. Jeg bemærkede at der i vindueskarmen var fire huller som det vil være muligt at fæstne noget i med henblik på selvbeskadigelse/selvbrandsforsøg.

*Jeg gjorde allerede under inspektionen opmærksom herpå, og arresthuset tilkendegav at ville tildække hullerne. Jeg beder om at få oplyst om hullerne i vindueskarmen er blevet dækket så de ikke udgør en sikkerhedsmæssig risiko.*

*Herudover giver observationscellen mig ikke anledning til bemærkninger.*

## **2.3. Øvrige rum mv.**

### **2.3.1. Besøgsrum**

Arresthuset har to besøgslokaler, der er beliggende til venstre for indgangen i stueetagen. Begge rum blev besøgt under inspektionen.

Siden inspektionen i 2001 har arresthuset indrettet et af besøgslokalerne på en sådan måde at det særligt henvender sig til besøgende børn. Der er anskaffet nye (læder)møbler i form af en briks med ryglæn og en stol samt et sofabord. Der stod på bordet en kaffemaskine.

Rummet har hvide vægge og gråt linoleumsgulv. Der er ikke gardiner for vinduet, men vinduet sidder meget højt.

På bordet i rummet lå en bog med billeder fra arresthuset. Døren til toilettet er blevet malet med tavlemaling som gør det muligt for de besøgende børn at tegne med farvekridt på døren, og det tidligere almindelige toiletsæde er udskiftet til et toiletsæde med solsikkemotiv. På den ene væg har to indsatte malet et stort billede af "bjørnebanden", og der er til rummet indkøbt et fladskærms-tv med dvd-afspiller samt et legegulvtæppe. Herudover er der (på gangen foran besøgslokalerne) børnebøger og ekstra legetøj til rådighed.

Rummet virkede indbydende og kan således danne en venlig ramme om besøgene – også for børn.

Af hensyn til besøgende børn har arresthuset flere steder i besøgsafdelingen opsat skilte med en opfordring til at der ikke ryges, herunder i børnebesøgsrummet, hvor skiltet er placeret over briksen.

Arresthusets andet besøgsrum har tilsvarende hvide vægge og gråt linoleumsgulv. Heller ikke her er der gardiner for vinduet, som dog ikke er placeret ligeså højt som i det børnevenlige besøgsrum. Glasset i den nederste del af vinduet er imidlertid matte- ret så det formentlig ikke er muligt at kigge ind ad vinduet udefra. Af møblement er der

en briks uden ryglæn som er placeret op imod en væg. Den kan således anvendes som en sofa. Yderligere er der to stole med røde hynder og et sofabord.

Begge besøgsrum har adgang til eget toilet med håndvask som de indsatte og deres besøgende kan benytte under besøget. Toiletterne har hvide fliser på væggene og grå fliser på gulvene. Der fandtes engangshåndklæder og et almindeligt stoffåndklæde. Begge toiletter er indrettet med et skab med kondomer. Begge toiletter fremstod pæne og rene.

Det blev oplyst at lagner opbevares på gangen foran besøgslokalerne.

*Jeg beder arresthuset om at overveje at ophænge gardiner i besøgsrummene for at give (særligt det "andet" besøgsrum) et større præg af hjemlig hygge. Jeg beder om underretning om resultatet af disse overvejelser. Herudover giver besøgsrummene mig ikke anledning til bemærkninger.*

### **2.3.2. Værksted**

Arresthuset har et værksted, som ligger i kælderetagen. Værkstedet er indrettet med arbejdsborde (som kan indstilles i højden) næsten hele vejen rundt langs rummets vægge.

Der er i 2008/2009 blevet etableret et lille afskærmet område for særligt støvende opgaver med bl.a. udsug. Herudover er der stødabsorberende måtter på gulvene ved de arbejdspladser hvor de indsatte står meget op, og der er endvidere anskaffet høje arbejdsstole til de indsatte.

Det blev oplyst at der maksimalt kan arbejde 12 indsatte ad gangen i værkstedet, og at der på dagen for inspektionen var beskæftiget 5 indsatte på værkstedet.

Om det arbejde som udføres i værkstedet, herunder den manglende mulighed for beskæftigelse i arresthuset, henvises til pkt. 3.1. nedenfor.

Værkstedet er stort og rummeligt og fremtræder meget lyst og flot.

I tilknytning til værkstedet findes også et større lagerrum. Lagerrummet er indrettet med røde hylder langs væggene til brug for opbevaring. Rummet fremstod på tidspunktet for inspektionen meget tomt hvilket skyldtes den manglende beskæftigelse.



I kælderens findes tillige et rum (en kaffestue) til brug for de indsatte når de holder pause.

*Værkstedsfaciliteterne giver mig ikke anledning til bemærkninger.*

### **2.3.3. Køkken**

Arresthuset har eget køkken, hvor der fremstilles mad til de indsatte. Der serveres varm mad midt på dagen og kold mad om aftenen. Det blev oplyst at der i køkkenet er ansat en køkkenleder og fire køkkenassistenter.

Arresthusets køkken er omfattet af Fødevarestyrelsens smiley-ordning og er kontrolleret med et positivt resultat (glad smiley).

Køkkenet har hvide fliser på væggene og et gråt linoleumsgulv og er indrettet med diverse industrimaskiner, køleskabe, ovne og stålborde.

*På inspektionstidspunktet var der rent og nydeligt i køkkenet.*

### **2.3.4. Kondirum**

Arresthusets kondirum ligger i kælderetagen. Der må være tre indsatte i rummet ad gangen, og der kan være op til fem hold af en times (50 minutters) varighed pr. dag. Arresthuset oplyste at indsatte med rygproblemer også har mulighed for at benytte kondirummet i arbejdstiden (mandag-torsdag fra kl. 07.30 til kl. 15.30 og fredag fra kl. 07.30 til kl. 12.00).

Rummet er malet med en lysegrå farve og har brunt linoleumsgulv. Rummet er forsynet med 3 motionscykler. Sadlen på den nyeste af cyklerne var gået i stykker. I rummet findes tillige bl.a. en romaskine, en crossfitmaskine, en ribbe (jernbøjle) og en måtte til gulvøvelser.

Rummet fremstod noget trist, og maskinerne så generelt slidte ud. Ledelsen oplyste under den afsluttende samtale at maskinerne var blevet tjekket et par måneder før inspektionen.

Under samtalen med talsmanden og talsmandssuppleanten blev det oplyst at de indsatte gerne vil have en multimaskine til kondirummet, men at arresthuset har meddelt afslag herpå. Ledelsen oplyste under den afsluttende samtale at den vil drøfte ønsket om en multimaskine til kondirummet med talsmanden.

*Jeg beder arresthuset oplyse om resultatet af drøftelserne med talsmanden om de indsattes ønske om en multimaskine til kondirummet.*

På talsmandsmødet den 14. december 2009 blev det aftalt at der minimum en gang om måneden foretages eftersyn af maskinernes stand.

*Jeg har noteret mig at maskinernes stand bliver tjekket en gang om måneden. Jeg beder arresthuset om at oplyse om den cykelsaddel som – på tidspunktet for inspektionen – var i stykker, er blevet udskiftet.*

Det fremgår endvidere af de referater som jeg har modtaget fra talsmandsmødet, at talsmandsgruppens ønske om et træningstårn blev afvist af ledelsen (af principielle og økonomiske årsager), men at ledelsen vil undersøge muligheden for indkøb af (flere) måtter til motionsrummet som eventuelt også vil kunne udlånes til cellebrug.

*Jeg beder arresthuset om at oplyse om der er indkøbt nye måtter.*

Talsmandsgruppen har i brevet til mig af 23. februar 2010 oplyst at ledelsen ikke længere ønsker nogen form for styrketræning i arresthuset, og at en indsat er blevet ikendt en bøde for at tage armbøjninger i sin celle.

Den 21. april 2005 godkendte direktoratet en indstilling fra en arbejdsgruppe i direktoratet om fælles retningslinjer for indretning og brug af kondilokaler mv. Statsfængslet i Sdr. Omme har – med succes – afprøvet de anbefalinger som arbejdsgruppen er kommet med i denne indstilling. Under en forespørgsel i Folketinget den 15. april 2004 oplyste den daværende justitsminister at det var besluttet over en årrække at gennemføre de afprøvede initiativer, der bl.a. omfatter udskiftning af inventar i kondirum med henblik på at omlægge træningen fra styrketræning til konditions- og kredsløbstræning. Fængslerne er omfattet af den såkaldte "green card" ordning (tidligere Sdr. Omme-modellen) der indebærer at de indsatte for at benytte kondirummene skal have et "green card", der kun kan fås hvis de aflægger en ren urinprøve. Direktoratet har i sa-

gen om min inspektion af Arresthuset i Assens oplyst at der ikke er planer om at indføre denne ordning i arresthusene.

*Jeg beder om arresthusets bemærkninger til det som talsmandsgruppen har anført om forbud mod styrketræning i arresthuset.*

*Som nævnt ovenfor fremstod motionsrummet noget trist, og jeg henstiller derfor til arresthuset at overveje på hvilken måde motionsrummet kan friskes op så det udgør en bedre ramme for de indsatte fritidsaktiviteter. Jeg beder om underretning om hvad der sker i anledning af min henstilling, men foretager mig ikke mere vedrørende kondi-rummets stand.*

### **2.3.5. Toilet og bad**

På alle arresthusets tre etager er der fælles toilet og baderum. Jeg fik fremvist et toilet og et baderum. Rummene havde hvide fliser på væggene og grå fliser på gulvene.

Der er kun et baderum på hver etage, som deles mellem henholdsvis 10, 20 og 24 indsatte. Under samtalen med talsmanden og talsmandssuppleanten oplyste de at det er problematisk at så mange indsatte skal deles om et baderum. Ledelsen oplyste under den afsluttende samtale at den ikke havde fået klager over badeforholdene, og at de indsatte har mulighed for at bade hele dagen.

*Et bad til 20 eller 24 indsatte forekommer utilstrækkeligt. Da ledelsen har oplyst at ledelsen ikke har fået klager over badeforholdene, og at de indsatte har mulighed for at bade hele dagen, foretager jeg mig ikke mere vedrørende arresthusets badeforhold.*

Hverken på det fremviste toilet eller baderum var der rensvæske. Det blev oplyst at rensvæske kan fås ved henvendelse til sygeplejersken.

*Da der dagligt kommer en sygeplejerske i arresthuset, giver det mig ikke anledning til bemærkninger at rensvæske fås ved henvendelse til sygeplejersken.*

### **2.3.6. Gårdtursarealer**

Gårdtursarealet består af en stor gård og seks små gårde. Hele arealet er overdækket med et tag i jernkonstruktion med et bredmasket, kraftigt trådnet, hvor der kan komme lys og sol ind.

Siden inspektionen i 2001 er der (i løbet af 2009) opstillet et sæt borde og bænke i hver gård. Herudover er der også til den store gård indkøbt et hockeyspil, som ifølge det oplyste er meget populært blandt de indsatte.

På endevæggen i den store gård har studerende fra Kolding Designskole malet et billede.

Det blev oplyst at der kan være otte indsatte i hver gård ad gangen, og at alle indsatte får mulighed for at benytte den store gård en gang om ugen.

Det fremgår af referaterne fra talsmandsmødet at der er problemer med at få regnvandet til at forsvinde fra gårdtursarealerne, og at arresthusets ledelse vil forsøge at igangsætte et projekt med henblik på at løse problemet.

Det fremgår endvidere af referaterne at arresthusets ledelse ligeledes overvejer at igangsætte et projekt hvor en kunstner i samarbejde med de indsatte skal udsmykke gårdtursarealerne, og at ledelsen ville vende tilbage hertil i starten af 2010.

*Jeg beder arresthuset om en status på overvejelserne om igangsættelse af sådanne projekter.*

### **2.3.7. Undervisningslokale**

Som nævnt er der i 2007 blevet etableret et nyt undervisningslokale med et tilhørende toilet til de indsatte.

Rummet er indrettet med et bord i midten med stole omkring samt en tavle. På tidspunktet for inspektionen var der desuden to pc'er og en printer i rummet. Væggene er malet hvide, og dørkarme samt lister er malet i en grå farve. På gulvet er der brunt linoleum.

Det fremgår af referatet fra talsmandsmødet at der er blevet indkøbt yderligere to pc'er til undervisningslokalet, som på tidspunktet for mødet var ved at blive installeret.

*Jeg beder arresthuset oplyse om pc'erne er blevet installeret. Herudover har jeg ingen bemærkninger til indretningen af undervisningslokalet.*

*Mit samlede indtryk af de bygningsmæssige forhold i arresthuset er – som jeg også nævnte under inspektionen – at de generelt set er gode. Også arresthusets vedligeholdelsesstandard er generelt set god. Jeg henviser i øvrigt til mine bemærkninger under de enkelte punkter ovenfor.*

### **3. Beskæftigelse mv.**

#### **3.1. Arbejde**

Som tidligere nævnt er det muligt at op til 12 indsatte kan arbejde i værkstedet, og på dagen for inspektionen var 5 indsatte beskæftiget i værkstedet. Det blev oplyst at arresthuset har en fast aftale med 15 firmaer om arbejde. Arbejdet består bl.a. i at pakke beslag, tæppebånd samt at bore huller og gevind i hestesko. Arbejdet med at bore huller og gevind i hestesko giver årligt beskæftigelse nok til to indsatte.

Det blev oplyst at der tidligere har været flere indsatte beskæftiget i værkstedet, men at det på grund af den generelle økonomiske afmatning i samfundet er vanskeligt at skaffe tilstrækkeligt med arbejde.

Herudover var der på inspektionstidspunktet tre-fire indsatte beskæftiget med celloarbejde. Arbejdet består i at påsætte labels på strømper, men ordretilgangen på celloarbejde var også gået ned i den seneste tid. Celloarbejdet foregår alene på cellerne.

De indsatte i arresthuset aflønnes efter en akkord.

Desuden er der en gangmand, som er beskæftiget med bl.a. vedligeholdelse og tøjvask.

De øvrige indsatte – som arresthuset ikke kan tilbyde beskæftigelse – er henvist til at opholde sig en stor del af tiden i deres celler.

Arrestinspektøren oplyste under den indledende samtale at der arbejdes hårdt på at skaffe arbejde til arresthuset, bl.a. via annoncer, hvilket har medført lidt flere ordrer. Herudover har værkmeesteren via reklamering for arresthuset i radioen forsøgt at skaffe beskæftigelse fra hovedstadsområdet.

Under inspektionen satte jeg fokus på problemet med den manglende beskæftigelse i arresthuset og – som en konsekvens heraf – det manglende arbejdsfællesskab. Jeg rejste i den forbindelse over for ledelsen spørgsmålet om kompensation for det manglende arbejde, og herunder fællesskab, i arbejdstiden. Jeg rejste desuden spørgsmål om tilladelse til arbejdsfællesskab i cellerne (når der er arbejde til de indsatte på cellerne).

Ledelsen oplyste at ledelsen var åben over for kompensation for det manglende arbejde og arbejdsfællesskab i arresthuset.

*Jeg beder arresthuset oplyse om arresthusets nærmere overvejelser om kompensation for det manglende arbejde og fællesskab i arbejdstiden. Jeg er opmærksom på at tiderne for cellefællesskab i fritiden fra den 1. januar 2010 er blevet udvidet, jf. det nedenstående under pkt. 3.3.*

For så vidt angår spørgsmålet om tilladelse til arbejdsfællesskab på cellerne oplyste ledelsen at de indsatte ikke havde rejst dette spørgsmål over for ledelsen. I det omfang det er foreneligt med ordens- og sikkerhedsmæssige forhold (og der er tilstrækkelig med beskæftigelse som kan udføres på cellerne) havde ledelsen ikke noget imod at der blev etableret arbejdsfællesskab i cellerne.

Spørgsmålet om muligheden for arbejdsfællesskab på cellerne indgik også i sagen om min tidligere inspektion af arresthuset: Jeg anførte bl.a. følgende i min endelige rapport af 7. oktober 2002:

”Da der nu er retningslinjer på området, og da jeg under inspektionen forstod at Arresthuset i Kolding ikke er afvisende over for at tillade fællesskab i arbejdstiden efter en konkret vurdering, foretager jeg mig ikke mere vedrørende spørgsmålet om fællesskab i arbejdstiden i dette arresthus.”

*Jeg har noteret mig at arresthuset fortsat – i det omfang det er foreneligt med ordens- og sikkerhedsmæssige forhold og der er tilstrækkelig med beskæftigelse – ikke har noget imod at der etableres arbejdsfællesskab i cellerne. Jeg henviser i den forbindelse til pkt. 20 i vejledning nr. 12 af 29. februar 2008 om indsattes adgang til fællesskab m.v. med andre indsatte i kriminalforsorgens institutioner (fællesskabsvejledningen).*

I forbindelse med min tidligere inspektion af arresthuset bad jeg direktoratet om at oplyse hvorvidt arresthusene efter direktoratets opfattelse bør orientere de indsatte om muligheden for at søge om arbejdsfællesskab på cellerne hvis de ikke kan tilbydes et sådant fællesskab i fællesrum. I brev af 4. november 2004 oplyste direktoratet bl.a. følgende:

”(..) Såfremt arresthuset herefter vurderer, at det er muligt at tilbyde indsatte at arbejde to sammen på en celle, har direktoratet tilkendegivet, at arresthuset bør orientere de indsatte om muligheden for at søge arbejdsfællesskab på cellerne.”

Direktoratet har også i forbindelse med min inspektion af Arresthuset i Odense den 20. august 2007 tilkendegivet at det er direktoratets opfattelse at de indsatte bør orienteres om muligheden for arbejdsfællesskab i cellen enten via arresthusets fællesskabsregler eller husorden.

*Jeg går ud fra at Arresthuset i Kolding vil orientere de indsatte om muligheden for arbejdsfællesskab i cellen i overensstemmelse med direktoratets tilkendegivelse.*

*Fra inspektionen af andre arresthuse er jeg bekendt med at der generelt er store problemer med at skaffe arbejde til de indsatte i arresthusene. Jeg rettede i brev af 20. november 2009 henvendelse til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Til orientering vedlægger jeg en kopi af brevet af 20. november 2009, og jeg kan oplyse at direktoratet anmodede de tre arrestinspektører om at komme med deres bemærkninger til det som jeg har anført i brevet. Jeg har den 27. april 2010 modtaget direktoratets svar af 26. april 2010 med bilag, og jeg overvejer i øjeblikket sagens videre forløb.*

*Jeg har noteret mig at Arresthuset i Kolding fokuserer på at få arbejdsopgaver til arresthuset bl.a. gennem annonceringer. Jeg beder arresthuset om at underrette mig om den aktuelle status for beskæftigelsessituationen.*

*Jeg anbefaler at arresthuset – for det tilfælde at der (fortsat) ikke er tilstrækkelig beskæftigelse – overvejer om de indsatte kan tilbydes opgaver med f.eks. yderligere rengøring i arresthuset, arbejde i køkkenet eller eventuelle mindre vedligeholdelsesopgaver. Jeg beder arresthuset underrette mig om resultatet af arresthusets overvejelser.*

### 3.2. Undervisning

Det fremgår af arresthusets husorden at der er tilknyttet en lærer til arresthuset, og jeg forstår på ledelsens referat fra talsmandsmødet at der pr. 1. december 2009 er ansat en ny lærer.

Det fremgår endvidere af arresthusets husorden at de indsatte der ønsker at deltage i undervisningen, skal fremsætte anmodning herom til læreren.

Under den indledende samtale oplyste arrestinspektøren at der på grund af den manglende beskæftigelse i arresthuset er et ønske om mere undervisning, men at dette ikke er muligt på grund af økonomiske forhold.

*Jeg beder arresthuset om nærmere oplysninger om hvor mange undervisningstimer arresthuset har fået bevilget om året, herunder hvilke fag (og på hvilket niveau) der undervises i. Jeg beder også – i forlængelse af arrestinspektørens oplysninger – arresthuset udtale sig om hvad der fremadrettet er behov for af undervisning.*

Som det fremgår ovenfor under pkt. 2.3.7, er undervisningslokalet på nuværende tidspunkt bl.a. indrettet med fire pc'er og en printer. Under min samtale med talsmanden og talsmandssuppleanten – som fandt sted i undervisningslokalet – bemærkede talsmanden og talsmandssuppleanten at pc'erne (de to som var placeret i rummet under inspektionen) var blevet placeret i undervisningslokalet umiddelbart forud for min inspektion.

I forbindelse med min tidligere inspektion af arresthuset beskæftigede jeg mig med anvendelsen af pc i undervisningen. I min opfølgingsrapport (nr.2), som jeg afgav den 18. juni 2003, anførte jeg bl.a. følgende:

”Arresthuset har oplyst at direktoratet har tildelt arresthuset en særbevilling, og at der herefter er indkøbt pc og undervisningsprogrammer. Arresthuset har aftalt med engelsklæreren at han ved hjælp af indkøbte pc-programmer vil kunne give interesserede indsatte mulighed for indlæring af engelsk på pc. Arresthusets matematik- og dansklærer er endvidere i gang med at indhente tilbud på lignende programmer til danskundervisningen.”

*Jeg beder arresthuset om oplysninger om i hvilket omfang der i dag anvendes pc i undervisningen.*



### 3.3. Fritid

I fritiden kan de indsatte benytte arresthusets motionsrum, jf. pkt. 2.3.4 ovenfor.

Det fremgår af referaterne fra fællesmødet at de indsatte har fremsat ønske om muligheden for boldspil (evt. med en blød bold) på gårdturene. Ledelsen har tilkendegivet at ville overveje dette.

*Jeg beder arresthuset om at oplyse om resultatet af disse overvejelser.*

De indsatte har endvidere mulighed for at leje en playstation. Playstations kan lejes dagligt fra kl. 08.00 og for maksimalt en uge af gangen. Der er mulighed for en længere lejeperiode hvis der ikke er nogen på venteliste. Lejen er 5 kr. pr. døgn, som fratrækkes den kommende udbetaling af dusør. Tilmelding til leje af en playstation sker ved aflevering af en anmodningsseddel til personalet på den enkelte etage.

Det fremgår af referaterne fra talsmandsmødet at ledelsen har afvist de indsattes ønske om muligheden for indkøb af egen playstation under henvisning til de regler som arrestinspektøren har fastsat for de arresthuse som hører under ham.

Det fremgår af det materiale som jeg modtog fra arresthuset forud for inspektionen at når de gamle tv-apparater på cellerne udskiftes, erstattes de af nye tv-apparater med indbygget dvd-afspiller.

*Jeg beder arresthuset om at oplyse om indsatte i de celler som endnu ikke har et tv med indbygget dvd-afspiller, har mulighed for – på samme måde som med en playstion – at leje en separat dvd-afspiller. Det bemærkes at jeg er opmærksom på at det er muligt at se dvd-film via playstation 2.*

Arresthusets bibliotek er placeret på stueetagens gang og består af fire hylder og en kasse til bl.a. tidsskrifter. Arresthusets bibliotek har et fast udlån af bøger og tidsskrifter fra Kolding Bibliotek, og der kommer en bibliotekar til arresthuset hver onsdag. Herudover kan der bestilles litteratur ved henvendelse til arresthusets personale. Arresthuset oplyste at ønskede bøger kan skaffes fra uge til uge.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har tidligere udtalt at der – på grund af en biblioteks-aftale med arresthusene med ikrafttræden pr. 1. januar 2006 – (i stedet for bogkataloger mv.) printes lister over nyudgivelser af bøger mv. til de indsatte som inspiration til deres eventuelle læsning.

På tidspunktet for inspektionen udskrev arresthuset ikke boglister til de indsatte om nyudgivelser mv., men arresthuset oplyste at det ikke er noget problem at udskrive sådanne boglister til de indsatte.

*Jeg beder arresthuset om at oplyse om der nu løbende printes boglister vedrørende både danske og udenlandske bøger til de indsatte som inspiration til deres eventuelle læsning.*

Biblioteket fremstod på tidspunktet for inspektionen ikke så organiseret (nærmest lidt tilfældigt). Ledelsen oplyste imidlertid under den afsluttende samtale at biblioteket fungerer godt, og at der er stor tilfredshed med den bibliotekar der kommer i arresthuset én gang ugentligt.

*Jeg har noteret mig oplysningerne om at biblioteket fungerer godt, og at der er stor tilfredshed med arresthusets bibliotekar.*

Arresthusets ledelse har under talsmandsmødet oplyst at ledelsen vil undersøge om det er muligt at placere en pc til almindeligt brug ved biblioteket. Der vil ikke være mulighed for internetadgang fra pc'en.

*Jeg beder arresthuset om at oplyse om resultatet af denne undersøgelse om en pc ved biblioteket.*

Det fremgår af talsmandsgruppens referat fra talsmandsmødet at muligheden for et månedligt musikarrangement har været på tale, og at ledelsen ville tage spørgsmålet op.

*Jeg beder arresthuset om at oplyse om resultatet af overvejelserne om et månedligt musikarrangement.*

På tidspunktet for inspektionen var der mulighed for fællesskab i cellerne mellem to indsatte ad gangen efter arbejdstidsophør (mandag-torsdag kl. 15.30 og fredag kl. 12.00) til kl. 20.00, og i weekenderne fra kl. 14.00 til kl. 20.00. Det fremgår af referaterne fra talsmandsmødet at der fra den 1. januar 2010 (mandag-torsdag) er mulighed for fællesskab fra kl. 14.00.

De indsatte har mulighed for at vælge fællesskab med en fra enten deres egen etage eller en underliggende etage. Der kan ved henvendelse til personalet fremsættes ønske om skift af fællesskabsmakker.

De indsatte der er placeret i en af arresthusets dobbeltceller, har ikke mulighed for at få fællesskab med indsatte fra de andre celler. Ledelsen oplyste imidlertid under den afsluttende samtale at det er muligt at blive flyttet fra en dobbeltcelle hvis man er utilfreds med sin cellemakker.

Under min samtale med talsmanden og talsmandssuppleanten klagede de over at fællesskabet er meget begrænset i arresthuset, og at de indsatte tilbringer meget af tiden lukket inde alene i cellen.

*Som jeg tilkendegav over for arresthuset under inspektionen er der en tæt sammenhæng mellem den manglende beskæftigelse i arresthuset og det begrænsede fællesskab. Jeg henviser til det anførte under pkt. 3.1 ovenfor.*

#### **4. Lægebetjening mv.**

Der er tilknyttet en læge til arresthuset, som afholder konsultation én gang om ugen. Der er ikke nogen fast dag, men tidspunktet for den ugentlige konsultation fremgår af opslag på den enkelte afdeling. Arresthusets læge er speciallæge i almen medicin og overlæge i psykiatri. Arresthuset oplyste at arresthusets læge tillige er uddannet inden for kiropraktik og kan give de indsatte massage. Dette har ifølge arresthusets oplysninger mindsket medicinbehovet i arresthuset.

Arresthuset har endvidere en sygeplejerske ansat, som kommer mandag til torsdag kl. 8.30-12.30 og fredag kl. 8.30-11.30. I lægerummet, som er forholdsvis nyt (fra 2007), er der ingen briks. Arresthuset oplyste at lægen i stedet kommer rundt på cellerne.

*Som ved min inspektion af arresthuset i 2001 går jeg ud fra at lægen/arresthuset ikke anser det for et problem at der ikke er en briks i lægeværelset, og jeg foretager mig ikke noget vedrørende dette forhold.*

Nedtrapning af stofmisbrugere sker efter lægens ordination med fenemal eller metadon (heroinmisbrugere). Arresthuset oplyste at indsatte som før indsættelsen har indgået en aftale om nedtrappingsbehandling med et misbrugscenter, kan fortsætte denne behandling. Arresthuset oplyste tillige at en misbrugskonsulent fra Vejle Kommune er tilknyttet arresthuset.

Arresthuset oplyste at de indsatte løbende aflægger urinprøver til kontrol for stoffer. Udvælgelsen af de indsatte som skal kontrolleres, sker vilkårligt ved hjælp af en computer. Ifølge resultatkontrakten skal arresthuset gennemføre i alt 380 urinprøvekontroller om året.

Arresthuset oplyste endvidere at der stort set ikke er stoffer i arresthuset hvilket bl.a. kan mærkes på medicinforbruget. Politiets narkohunde undersøger ca. hver 14. dag arresthuset og havde umiddelbart forud for inspektionen undersøgt arresthuset. Der blev under denne undersøgelse alene fundet et rygehoved.

## **5. Andre forhold**

### **5.1. Talsmandsordning**

Efter straffuldbyrdelseslovens § 34, stk. 1, der også gælder for varetægtsarrestanter der ikke er isolerede efter rettens bestemmelse, jf. § 9 i talsmandsbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 735 af 25. juni 2007 om gennemførelse af medindflydelse for indsatte i kriminalforsorgens institutioner), skal de indsatte have mulighed for at øve indflydelse på deres tilværelse i institutionen gennem valgte talsmænd.

Følgende fremgår af pkt. 33 i arresthusets husorden af 17. september 2009:

”Der er adgang til at vælge talsmænd på de enkelte afdelinger i arresthuset. Talsmændene afholder månedlige møder. Én gang i kvartalet afholdes møder mellem arresthusets ledelse og de tre talsmænd. De indsatte har også mulighed for personlig samtale med talsmændene, henvendelse herom sker via anmodningsseddel til personalet. Hver søndag mellem 09:30 og 11:30 vil de som har afleveret ønske om en samtale få muligheden herfor. Hvis nogen ikke når at få samtale vil de komme først i køen efterfølgende søndag.”

I forbindelse med min tidligere inspektion af arresthuset (den 11. december 2001) modtog jeg en kopi af arresthusets regler af 1. marts 2003 (Regler vedrørende indsat-tes medindflydelse i Arresthuset i Kolding), hvori det der (dengang) manglede for at opfylde kravene i talsmandsbekendtgørelsens § 8, var indføjet.

*Hvis arresthusets regler vedrørende indsattes medindflydelse i Arresthuset i Kolding er blevet revideret siden 1. marts 2003, beder jeg om at modtage en kopi af de reviderede regler.*

Under inspektionen havde jeg, som tidligere nævnt, en samtale med arresthusets talsmand og talsmandssuppleanten. Talsmanden oplyste at hun var blevet valgt fem dage før inspektionen.

Under min samtale med talsmanden og talsmandssuppleanten anførte de at det som talsmand er svært at få kontakt med de indsatte da talsmanden kun må opholde sig på sin egen etage, og da det kun er muligt for talsmanden at mødes med indsatte fra de andre etager om søndagen. De oplyste endvidere at det seneste referat fra et talsmandsmøde med ledelsen er fra 2005, og at der generelt er store problemer med at få en talsmandsordning til at fungere.

Under den afsluttende samtale med arresthusets ledelse understregede jeg over for ledelsen vigtigheden af en organiseret talsmandsordning, herunder at der efter hvert talsmandsmøde bør udarbejdes et referat, som også opbevares af ledelsen, for på den måde at skabe en kontinuitet i talsmandsordningen. Jeg pointerede endvidere over for ledelsen at det er vigtigt at de spørgsmål som rejses under talsmandsmøderne, tillige afsluttes.

Ledelsen oplyste under den afsluttende samtale at der snarest ville blive afholdt et talsmandsmøde med ledelsen, og at der som minimum fremover skal afholdes et talsmandsmøde én gang i kvartalet. Ved brev af 2. november 2009 bad jeg arresthuset om en kopi af referatet fra det allerede afholdte eller forestående talsmandsmøde. Jeg har – som nævnt indledningsvist – fra talsmandsgruppen modtaget kopi af referater fra talsmandsmødet den 14. december 2009.

Ledelsen fastholdt endvidere under den afsluttende samtale at talsmanden kun må opholde sig på sin egen etage. Ledelsen oplyste i den forbindelse at ledelsen opfordrer de indsatte til at vælge en talsmand på hver etage.

Talsmandsgruppen har i sit brev af 23. februar 2010 bl.a. oplyst at arresthusets ledelse ikke er interesseret i at fremme talsmandsarbejdet. Talsmandsgruppen har i den forbindelse bl.a. henvist til at en aftale om at talsmandsgruppen kunne mødes en time hver eller hver anden onsdag i arresthusets skolestue, og herunder få mulighed for at benytte en computer til renskrivning af referater mv., er blevet annulleret. Det fremgår

endvidere af brevet at en af talsmændene har valgt at frasige sig talsmandsarbejdet på grund af problemerne med at få et organiseret talsmandsarbejde til at fungere.

*Jeg har noteret mig at talsmanden kun må opholde sig på sin egen etage, men at ledelsen opfordrer de indsatte til at vælge en talsmand på hver etage. Jeg beder arresthuset om at oplyse om der på nuværende tidspunkt er valgt talsmænd på alle arresthusets etager.*

*På baggrund af talsmandens og talsmandssuppleantens oplysninger under vores samtale forstår jeg at indsatte på etager uden en talsmand har mulighed for (om søndagen) at tale med en talsmand fra en anden etage hvis der ikke er valgt en talsmand på deres egen etage. Jeg beder arresthuset om at oplyse om dette er korrekt forstået.*

*Jeg beder endvidere om arresthusets bemærkninger til talsmandsgruppens anbringende om at arresthusets ledelse ikke er interesseret i at fremme talsmandsarbejdet.*

Det fremgår bl.a. af talsmandsgruppens interne referat fra mødet den 14. december 2009 at der medio marts 2010 vil blive afholdt et nyt talsmandsmøde.

*Jeg beder arresthuset oplyse om der medio marts 2010 blev afholdt et talsmandsmøde. I bekræftende fald beder jeg arresthuset om at sende mig en kopi af referatet fra dette møde.*

## **5.2. Avishold**

Det fremgår af arresthusets husorden at arresthuset abonnerer på Jydske Vestkysten og Morgenavisen Jyllands-Posten, og at arresthuset herudover normalt modtager gratisaviserne 24timer og MetroXpress. Det fremgår endvidere af husordenen at der for udenlandske indsatte vil være mulighed for – via Kolding Bibliotek – at anskaffe udenlandske aviser, som de pågældende indsatte ikke skal betale for.

Jeg har i forbindelse med tidligere inspektioner beskæftiget mig med spørgsmålet om udenlandske indsattes adgang til aviser, tidsskrifter og bøger. Direktoratet for Kriminalforsorgen har tidligere udtalt sig om den måde hvorpå institutionerne har forholdt sig til § 58, stk. 3, i straffuldbyrdsloven og § 80, stk. 3, i varetægtsbekendtgørelsen. For så vidt angår adgangen til udenlandske aviser, er det indgået i bedømmelsen heraf hvor stort et antal udlændinge de pågældende institutioner har. Som anført i pkt. 199 i varetægtsvejledningen (vejledning nr. 9857 af 5. november 2009 om bekendtgø-

relse om ophold i varetægt) bør der afhængig af andelen af udenlandske indsatte være en til to udenlandske nyhedsformidlende aviser gratis til rådighed for de indsatte. Denne forpligtelse kan opfyldes ved at etablere en ordning med et bibliotek om at overtage bibliotekets aviser efter en periode.

Arresthuset oplyste under den afsluttende samtale at 60 % af de indsatte i arresthuset i sommeren 2009 var udlændinge. På tidspunktet for inspektionen var cirka en tredjedel af de indsatte i arresthuset udlændinge.

*Jeg har noteret mig at udenlandske indsatte kan bestille udenlandske aviser fra Kolding Bibliotek. Jeg beder arresthuset om at oplyse om muligheden for at printe udenlandske aviser (eller dele heraf) til de indsatte.*

### **5.3. Forplejning**

Arresthuset har, som nævnt under pkt. 2.3.3, ligesom de andre store arresthuse fortsat eget køkken. Arrestinspektøren forklarede at det er historisk betinget at arresthuset har eget køkken og ikke modtager mad fra Statsfængslet ved Sdr. Omme. Der serveres varm mad til frokost og kold mad om aftenen. Arresthuset oplyste at der er tilfredshed blandt de indsatte med køkkenets mad.

De indsatte har endvidere mulighed for at bestille morgenbrød og pizza torsdag til levering lørdag. Det fremgår af referaterne fra talsmandsmødet den 14. december 2009 at der ikke mulighed for en udvidelse af den nuværende grillmads-menu.

Under inspektionen spiste jeg og mine medarbejdere samme kost som de indsatte fik den dag (frikadeller med kartofler og stuvet hvidkål).

*Jeg har intet at udsætte på maden.*

### **5.4. Købmandsordning**

De indsatte kan købe varer hos en købmand som kommer i arresthuset to gange om ugen (mandag og torsdag). Bestilling af varer kan ske onsdag og søndag ved udleveringen af middagsmaden ved brug af en bestillingsseddel. Købmanden har en lille butik i arresthuset, hvor de indsatte selv henter varerne. Arresthuset oplyste at denne ordning fungerer godt.

*Det oplyste om arresthusets købmandsordning giver mig ikke anledning til bemærkninger.*

#### **5.5. Kommunikation mellem ansatte og indsatte**

Under min samtale med talsmanden og talsmandssuppleanten blev det oplyst at det ikke er velset at klage over forhold i arresthuset, og at en klage kan føre til at den pågældende overflyttes til et andet arresthus. Endvidere oplyste talsmanden og talsmandssuppleanten at de ansatte ikke banker på før celledørene åbnes.

Jeg tog disse spørgsmål op under den afsluttende samtale med ledelsen. Ledelsen oplyste at ledelsen var uforstående over for oplysningen om at det ikke er velset at klage, og at en klage kan føre til at en indsat overflyttes. Ledelsen ville meget gerne have oplysninger om konkrete tilfælde.

Jeg bemærkede over for ledelsen at det følger af almindelig høflighed og respekt for de indsatte at der bankes på en celledør umiddelbart før den låses op. Kun i særlige situationer hvor en øjeblikkelig oplukning er påkrævet, bør en dør åbnes uden at der først bankes på. Ledelsen erklærede sig enig heri og vil indskærpe det over for de ansatte.

*Jeg har noteret mig at ledelsen gerne vil have oplysninger om konkrete tilfælde hvor en klage har ført til overflyttelse til et andet arresthus, og at ledelsen under talsmandsmødet den 14. december 2009 på ny har tilkendegivet at kritik af personalet ikke medfører overflyttelse til et andet arresthus.*

*Jeg har endvidere noteret mig at ledelsen er enig i min forståelse af at der som udgangspunkt bankes på en celledør før den umiddelbart derefter låses op, og at ledelsen vil indskærpe det over for de ansatte. Dette blev ligeledes tilkendegivet under talsmandsmødet, herunder at alle skal tale pænt til hinanden.*

*Jeg foretager mig herefter ikke yderligere vedrørende dette punkt.*



## 5.6. Undersøgelse (visitation) af celler

Talsmanden og talsmandssuppleanten klagede under min samtale med dem over at der dagligt i arresthuset foretages visitation af to celler uden at der efterlades en seddel herom. Talsmanden og talsmandssuppleanten oplyste endvidere at personalet nogle gange efterfølgende meddeler de pågældende at deres celler er blevet undersøgt.

Ledelsen oplyste under den afsluttende samtale at der skelnes mellem egentlige undersøgelser af cellerne med det formål at afdække om den indsatte eksempelvis er i besiddelse af ulovlige genstande, og almindelige daglige ordensmæssige eftersyn af eksempelvis cellernes inventar. Ledelsen oplyste endvidere at der efter en egentlig undersøgelse altid skal efterlades en seddel til de indsatte, men at dette modsat ikke er tilfældet efter et dagligt ordensmæssigt eftersyn hvor den indsattes ejendele ikke undersøges.

*Jeg har noteret mig det oplyste som jeg går ud fra også følges i praksis. Jeg foretager mig ikke mere vedrørende dette punkt.*

## 6. Samtaler med indsatte

Jeg havde som nævnt under pkt. 1 både en samtale med talsmanden og talsmandssuppleanten samt samtaler med to indsatte under inspektionen. De har alle fire efterfølgende modtaget et særskilt brev om behandlingen af de klagepunkter og bemærkninger som de fremførte over for mig.

Nogle af bemærkningerne vedrørende de generelle forhold i arresthuset som blev fremført over for mig (af talsmanden og talsmandssuppleanten) bragte jeg på et afsluttende møde i forbindelse med inspektionen videre til ledelsen. Jeg henviser bl.a. til mine bemærkninger under pkt. 2.3.4 om kondirummet, pkt. 2.3.5 om toilet og bad, pkt. 5.1 om talsmandsordningen, pkt. 5.5 om kommunikation mellem ansatte og indsatte og pkt. 5.6 om undersøgelse (visitation) af celler.

## 7. Rapportgennemgang

Som anført ovenfor anmodede jeg under inspektionen om rapporter vedrørende de seneste 10 sager forud for varslingen den 17. august 2009 om anbringelse i observationscelle inden for det seneste år forud for varslingstidspunktet.

*Ved min gennemgang af det modtagne materiale har jeg navnlig haft opmærksomheden henledt på hvorvidt proceduren i forhold til de gældende regler er blevet fulgt.*

### **7.1. Kort om sagerne**

I de 10 rapporter som jeg modtog, har anbringelserne i observationscelle fundet sted i perioden fra den 15. marts 2009 til den 22. juli 2009. Rapporterne er alle udfærdiget på den elektroniske blanket der findes i klientsystemet. Vedhæftet en af rapporterne er en underliggende rapport om selvbeskadigelse, og vedhæftet en anden rapport er en lægeerklæring.

Seks af de anbragte var varetægtsarrestanter, en var anholdt og de resterende tre var afsonere. Der var tale om i alt 10 forskellige indsatte.

I 5 tilfælde blev den indsatte returneret til egen celle efter endt observationscelleanbringelse. De indsatte blev i 3 af de øvrige sager henholdsvis overført til Arrestafdelingen i Statsfængslet Østjylland, returneret til celle 53 og kørt til grundlovsforhør af politiet. I de resterende 2 sager blev de indsatte henholdsvis overført til en psykiatrisk afdeling på Sygehus Sønderjylland, Haderslev, og kørt til psykiatrisk vurdering på Kolding Sygehus.

### **7.2. Retsgrundlaget**

Anbringelse i observationscelle er reguleret i straffuldbyrdelseslovens § 64, stk. 1, nr. 1, og bekendtgørelse nr. 440 af 30. maj 2008 om udelukkelse af indsatte fra fællesskab, herunder anbringelse i observationscelle mv. i fængsler og arresthuse. Til bekendtgørelsen knytter sig vejledning nr. 28 af 3. juni 2008. Ifølge varetægtsbekendtgørelsens § 89, og § 1, stk. 3, finder reglerne tilsvarende anvendelse for varetægtsarrestanter og anholdte.

### **7.3. Betingelser**

Betingelserne for at der kan ske anbringelse i observationscelle, er angivet i § 15 i bekendtgørelsen. Anbringelse i observationscelle kan efter bestemmelsen i stk. 1 kun finde sted hvis det er nødvendigt for at forebygge hærværk (nr. 1), hvis afgørende hensyn til orden og sikkerhed i institutionen kræver det (nr. 2) eller hvis der er behov for særlig observation (nr. 3). Anbringelse i observationscelle må ikke finde sted hvis anbringelsen efter indgrebets formål og den krænkelser og det ubehag som indgrebet må antages at forvolde, ville være et uforholdsmæssigt indgreb, jf. stk. 2.

Anbringelserne er i seks tilfælde sket efter nr. 2. I de øvrige fire tilfælde er anbringelserne sket efter nr. 3.

#### **7.4. Begrundelse**

Efter § 18, stk. 2, i bekendtgørelsen skal der udfærdiges en rapport om det passerede. Rapporten skal bl.a. indeholde notat om afgørelsen og begrundelsen herfor og oplysning om dato og klokkeslæt for hvornår afgørelsen er meddelt den pågældende.

Ifølge pkt. 8 i vejledningen til bekendtgørelsen skal begrundelsen indeholde "en henvisning til de retsregler, afgørelsen er truffet efter, og angive hvilke hovedhensyn, der har været bestemmende for skønnet, ligesom de faktiske omstændigheder, som er tillagt væsentlig betydning for afgørelsen, skal fremgå."

Der er i alle tilfælde henvist til den retsregel som afgørelsen om observationscelleanbringelse er truffet efter (§ 15, stk. 1, nr. 2 og 3, i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab mv.).

I alle tilfælde er der tillige givet en begrundelse for anbringelsen i form af en redegørelse for hændelsesforløbet indtil anbringelsen. I tre tilfælde er det anført hvorfor den indsatte anbringes i observationscelle.

#### **7.5. Kompetence**

Kompetencen til at beslutte anbringelse i observationscelle og ophør af denne anbringelse ligger hos institutionens leder eller den der bemyndiges dertil, jf. bekendtgørelsens § 18, stk. 1.

Afgørelsen om anbringelse er i fem tilfælde truffet af en fængselsfunktionær. I de øvrige fem tilfælde er afgørelsen truffet af en overvagtimester.

Der er ikke – som ved anvendelse af sikringsmidler og magt – en bestemmelse i bekendtgørelsen om udelukkelse fra fællesskab hvorefter beslutningen dog kan træffes af den tilstedeværende funktionær som er ansvarlig for det pågældende tjenesteområde, hvis forholdene i det enkelte tilfælde ikke tillader at man afventer en afgørelse fra den kompetente person.

Der er (derfor) heller ikke en bestemmelse der forpligter til underretning af den kompetente person hvis afgørelsen er truffet af en anden end denne. Direktoratet har i sagen vedrørende min inspektion af Institutionen for frihedsberøvede asylansøgere i Sandholm oplyst om baggrunden for denne forskel i regelsættene: Ved anvendelse af sikringsmidler og magt er der en formodning om at institutionens leder gennem lokale regler ikke har delegeret afgørelseskompetencen til den tilstedeværende funktionær. En sådan lignende formodning har man fra centralt hold ikke ønsket at anføre ved anbringelse i observationscelle.

I forbindelse med min tidligere inspektion af arresthuset beskæftigede jeg mig også med spørgsmålet om kompetencen til at træffe afgørelse om anbringelse i observationscelle. Følgende fremgår bl.a. af min opfølgingsrapport (nr. 2) af 18. juni 2003:

”Arresthuset har oplyst at kompetencen i visse tilfælde er delegeret til fængselsfunktionærerne, bl.a. i sager om udelukkelse fra fællesskab, herunder sager om anbringelse i observationscelle. Delegationen skal ses i lyset af at forholdene i arresthuset umuliggør at der i alle tilfælde er en udnævnt ledelsesrepræsentant til stede. Det gælder bl.a. i nattetimerne.

Arresthuset har vedlagt institutionens regler af 1. marts 2003 ”i forbindelse med fastsættelse af kompetenceforhold”. Det fremgår bl.a. heraf at der i sager om udelukkelse fra fællesskab, herunder sager om anbringelse i observationscelle, efterfølgende så hurtigt som muligt skal ske underretning af arrestforvareren eller overvagtmasteren om det passerede.

*Jeg har noteret mig det oplyste.”*

Der er i alle 10 tilfælde givet underretning om anbringelsen.

Underretningen om observationscelleanbringelse er i 4 tilfælde givet til arrestforvareren. I 2 af disse tilfælde er underretningen givet af en fængselsfunktionær, og i de 2 andre tilfælde er underretningen givet af en overvagtmaster.

Underretningen er i de 6 øvrige tilfælde givet til en overvagtmaster. I 4 af tilfældene er underretningen givet af en fængselsfunktionær, og i de øvrige 2 tilfælde er underretningen givet af en anden overvagtmaster.

Ifølge arresthusets interne regler, jf. ovenstående citat, skal underretningen ske så hurtigt som muligt. Underretningen er i 1 tilfælde (j.nr. 2009/536/00264-0002) sket samtidig med anbringelsen hvilket jeg forstår som i umiddelbar forlængelse heraf. I 3 tilfælde er der sket underretning inden for 10 minutter, i 3 andre tilfælde mellem 10-15 minutter efter anbringelsen og i 2 tilfælde 25 minutter efter anbringelsen. I det sidste tilfælde (j.nr. 2009/536/00326-0002) skete der anbringelse den 6. april 2009 kl. 23.07, men der er ifølge rapporten foretaget underretning om anbringelsen den 6. april 2009 kl. 23.00.

*Jeg beder arresthuset om at oplyse om det er korrekt forstået at der i det sidste tilfælde er tale om en forudgående godkendelse af anbringelsen i observationscellen.*

*Jeg beder tillige om oplysning om ledelsens tilsyn med området for anbringelse i observationscelle. Jeg henviser til vejledning nr. 11991 af 29. juni 2001 om adgangen til intern delegation i kriminalforsorgens institutioner. Jeg henviser endvidere til det som direktoratet har udtalt i sagen om min inspektion af Anstalten ved Herstedvester den 2., 3. og 7. februar 2005 om løbende tilsyn med bl.a. området for observationscelleanbringelser. I denne sag bemærkede direktoratet at institutionens leder under alle omstændigheder bør inddrages under behandlingen af en sag hvis den konkrete sag giver anledning til tvivl. Direktoratet anførte endvidere i sagen at inspektionen herudover også bør føre et løbende tilsyn med området, fx i form af stikprøvevis gennemgang af sagerne.*

*Herudover har jeg ingen bemærkninger til spørgsmålet om kompetencen til at beslutte anbringelse i observationscelle.*

#### **7.6. Undersøgelse af den indsatte person**

Efter bekendtgørelsens § 19, stk. 2, skal der i forbindelse med anbringelsen ske en undersøgelse af den indsatte person, jf. straffuldbyrdelseslovens § 60, medmindre institutionen skønner at det er unødvendigt.

Hvis det er nødvendigt i det enkelte tilfælde, kan der endvidere efter bestemmelsens 2. pkt. foretages omklædning af den indsatte. Den indsatte skal i givet fald anmodes om selv at foretage omklædningen, jf. bestemmelsens pkt. 3.

De elektroniske blanketter i klientsystemet vedrørende anbringelse i observationscelle indeholder valglister hvor den ansvarlige funktionær skal markere hvorvidt den indsatte er undersøgt og omklædt. Der er endvidere et felt til bemærkninger om visitation og omklædning.

I forbindelse med sagen om min tidligere inspektion af arresthuset har direktoratet i en udtalelse af 21. maj 2003 tilkendegivet at der skal gøres notat om visitation og omklædning i overensstemmelse med det som jeg anførte i kursiv i min endelige rapport af 7. oktober 2002 om denne inspektion. Heri anførte jeg bl.a. følgende:

”Jeg går således ud fra at retstilstanden er den samme for sikringscelleanbringelse og observationscelleanbringelse således at der i alle tilfælde skal gøres notat om undersøgelse af den indsatte person og omklædning. Da der ved sikringscelleanbringelse altid og ved observationscelleanbringelse som hovedregel skal ske undersøgelse af den indsatte person, vil det dog være tilstrækkelig at angive (afkrydse) at en sådan undersøgelse har fundet sted. Hvis en sådan undersøgelse ved observationscelleundersøgelse [rettelig anbringelse; min tilføjelse] eller omklædning ved sikringscelleanbringelse undtagelsesvist ikke finder sted, må det anføres med en begrundelse for at det ikke har fundet sted. Da omklædning ved observationscelleanbringelse kun skal ske hvis det er nødvendigt i det konkrete tilfælde, må der altid angives en begrundelse når det finder sted. Som nævnt af direktoratet i udtalelsen af 22. januar 2001 vil begrundelsen dog i en lang række sager kunne ske ved en henvisning til det øvrige materiale i sagen om baggrunden for selve anbringelsen.”

Valglisterne om visitation og omklædning er udfyldt i alle tilfælde. Det fremgår at der i alle tilfælde er sket visitation og omklædning. I 9 tilfælde er der angivet notat om visitation og omklædning. I 2 af disse tilfælde (j. nr. 2009/536/00136-0001 og 2009/536/00155-0004) er begrundelsen angivet som ”Efter gældende procedure” og i et tredje tilfælde (j.nr. 2009/536/00362-0003) er begrundelsen givet som ”Efter gældende regler”.

*Jeg beder arresthuset om at oplyse om der med ”gældende procedure/regler” sigtes til bestemmelsen i bekendtgørelsens § 19, stk. 2, og om disse angivelser efter arresthusets opfattelse er tilstrækkelige til at opfylde begrundelseskravet. Jeg henviser til at der – som anført i den tidligere rapport – altid skal angives en begrundelse når udgangspunktet fraviges.*

I 1 tilfælde (j.nr. 2009/536/00364-0002) er der ikke angivet notat i feltet "Bemærkninger om visitation og omklædning", men i stedet angivet et minustegn selvom det – som nævnt ovenfor – også i denne sag blev anset for nødvendigt med omklædning.

*Det er beklageligt at der i den ene sag ikke er gjort notat om begrundelsen for omklædningen.*

Før der gennemføres undersøgelse af den indsatte person, skal institutionen mundtligt orientere den indsatte om baggrunden for at undersøgelsen gennemføres, medmindre særlige omstændigheder taler imod dette, jf. § 2 i Justitsministeriets bekendtgørelse nr. 1625 af 13. december 2006 om undersøgelse af indsatte person og opholdsrum i kriminalforsorgens institutioner. Der er ikke pligt til at gøre notat om en sådan underretning.

*Jeg går ud fra at de indsatte er orienteret i overensstemmelse med § 2, dvs. at orientering kun er undladt hvis særlige omstændigheder talte imod dette.*

#### **7.7. Lægetilkald og lægetilsyn**

Efter bekendtgørelsens § 19, stk. 1, skal der tilkaldes læge hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte i forbindelse med anbringelsen (nr. 1), eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp (nr. 2). Samme regel gælder ved sikringscelleanbringelse uden fiksering, jf. straffuldbyrdelseslovens § 66, stk. 6. Disse bestemmelser adskiller sig sprogligt fra bestemmelserne om lægetilsyn ved anvendelse af magt og håndjern, jf. straffuldbyrdelseslovens §§ 62, stk. 4, 2. pkt. og 65, stk. 3, 2. pkt., hvoraf det fremgår at der skal gennemføres lægetilsyn hvis der i disse sager er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst, hos den indsatte i forbindelse med anbringelsen, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp. Det er dog i kommentaren til straffuldbyrdelsesloven anført at der efter bestemmelsen i straffuldbyrdelseslovens § 66, stk. 6, skal foretages lægetilsyn hvis der er mistanke om sygdom, herunder om tilskadekomst hos den indsatte, eller hvis den indsatte selv anmoder om lægehjælp, og at det svarer til reglerne om lægetilsyn efter anvendelse af magt og håndjern, jf. kommentaren s. 162.

Efter bekendtgørelsens § 18, stk. 2, skal notatet i sagen indeholde oplysning om institutionens overvejelser efter bekendtgørelsens § 19, dvs. overvejelser om lægetilsyn.

I 8 tilfælde er rubrikken om tilkald af læge udfyldt. I 1 af de øvrige tilfælde fremgår det af feltet til lægens bemærkninger at der ikke var tilkaldt en læge da den indsatte kom lige fra skadestuen. I det sidste tilfælde (j.nr. 2009/536/00274-0003) hvor rubrikken om lægetilkald ikke er udfyldt, er der ikke gjort notat om overvejelser om lægetilsyn.

*Det er beklageligt at der i det sidste tilfælde ikke er gjort notat om overvejelser om lægetilsyn. Jeg går ud fra at det skyldes at lægetilsyn i det konkrete tilfælde ikke blev skønnet nødvendigt. Jeg går imidlertid ud fra at arresthuset fremover i alle tilfælde vil gøre notat om overvejelserne om lægetilsyn. Hvis lægetilsyn ikke skønnes nødvendigt, kan det markeres med et minus i feltet til notat om tilkald af læge.*

I 6 af de tilfælde hvor der er notat om lægetilkald, fremgår det – af feltet om lægesyn – at den indsatte blev tilset af en læge. Tidspunktet for tilsynet fremgår i alle 6 tilfælde i feltet til angivelse heraf. Feltet til lægens bemærkninger er udfyldt i alle disse 6 tilfælde.

I 1 tilfælde hvor der også er notat om lægetilkald, er feltet til angivelse om foretaget lægetilsyn ikke udfyldt, men lægen har gjort notat om tilsynet i feltet til lægens bemærkninger. Tidspunktet for tilsynet fremgår ikke heraf.

I det sidste tilfælde (j. nr. 2009/536/0216-0015), hvor der tillige er notat om lægetilkald, fremgår det ikke af felterne "lægetilsyn foretaget" eller "lægens bemærkninger" om den indsatte er blevet tilset af en læge. Det fremgår imidlertid af det sidste observationsnotat (12. juli 2009 kl. 21.14) at den indsatte returnerede til egen celle, og at der ville blive foretaget et lægetilsyn her.

*Jeg beder arresthuset om at oplyse om den indsatte efterfølgende blev tilset af en læge.*

*Herudover har jeg ikke bemærkninger til det oplyste i rapporterne om lægetilkald og lægetilsyn.*

## **7.8. Tilsyn ved personalet**

Under anbringelsen i observationscelle skal den indsatte jævnligt tilses af institutions personale, jf. bekendtgørelsens § 20. Enhver der tilses den pågældende, skal gøre notat herom på et observationsskema (i selve rapporten i klientsystemet) uanset om der er sket ændringer i den indsattes forhold, jf. bestemmelsens pkt. 2. Notatet



skal indeholde oplysning om dato og klokkeslæt for tilsynet og om den pågældendes tilstand samt eventuelle bemærkninger om behovet for at opretholde anbringelsen, jf. bestemmelsens pkt. 3.

Hvor hyppigt der skal ske tilsyn, afhænger af en konkret vurdering, jf. pkt. 7 i vejledningen.

I alle rapporter er der tilsynsnotater. Notater om tilsyn er i alle tilfælde ført i klientsystemets rubrikker hertil (omvendt kronologisk).

I 5 af rapporterne er kun tidspunktet for notatet om tilsyn angivet ud for de enkelte tilsyn. I de øvrige 5 rapporter hvor der – i (nogle af) rubrikkerne til notat om observationen – er angivet tidspunktet for tilsynet, fremgår det at notatet er indføjet efter at tilsynet rent faktisk fandt sted.

Jeg er bekendt med at direktoratet har overvejet problemet med at der i den blanket der findes i klientsystemet, automatisk stemples det tidspunkt hvor personalet overfører håndskrevne observationsnoter til klientsystemet. Direktoratet har (i sagen vedrørende min inspektion af Arrestafdelingen i Horsens) oplyst at det ikke er teknisk muligt at ændre på dette forhold, og at problemet med at observationstidspunkterne ikke registreres (stemples) derfor må løses ved at den der indtaster observationerne, i (begyndelsen af) hvert notat anfører tidspunktet for observationen. Direktoratet har desuden oplyst at denne fremgangsmåde er beskrevet i online hjælpen i klientsystemet.

*Jeg går ud fra at personalet er opmærksom på det der er angivet i online hjælpen i klientsystemet vedrørende angivelse af tidspunkt for tilsyn i tilfælde hvor notat herom først indføres efterfølgende.*

Der er i alle tilfælde oplysning om tidspunktet for udtagelsen af observationscellen, og det fremgår at der i alle tilfælde har været tilsyn helt frem til udtagelsen. Kun i 2 af rapporterne er der i hver rapport et tilfælde hvor der er over en time mellem tilsynene.

*Jeg har ingen bemærkninger til intervallerne mellem tilsynene.*

## **7.9. Ophør og varighed**

Anbringelse i observationscelle skal straks bringes til ophør når betingelserne herfor ikke længere er opfyldt, jf. bekendtgørelsens § 17, stk. 2.

Under pkt. 7 i vejledningen er det om hyppigheden af tilsyn ved personalet anført at det hvis den indsatte er faldet til ro og sover, vil kunne være rigtigt at lade den indsatte sove i observationscellen indtil om morgenen frem for at vække den pågældende og dermed risikere en (ny) optrapning af situationen.

Tidspunktet for såvel iværksættelsen som ophøret af anbringelsen fremgår i alle tilfælde af rapporterne, og varigheden af anbringelsen er tillige anført i døgn, timer og minutter. Det fremgår af rapporterne at en af anbringelserne varede i over et døgn (1 døgn og 8 minutter), mens de øvrige anbringelser varede mellem 1 time og 50 minutter og 14 timer og 46 minutter.

*Jeg har ingen bemærkninger til udstrækningen af observationscelleanbringelserne.*

#### **7.10. Klagevejledning**

Ifølge bekendtgørelsens § 18, stk. 2, sidste pkt., skal det påføres rapporten når den indsatte er orienteret om muligheden for at klage til justitsministeren (Direktoratet for Kriminalforsorgen) og om hvornår fristen for at indgive klage udløber, jf. straffuldbrydelseslovens § 111, stk. 2. Straffuldbrydelseslovens § 111, stk. 2, vedrørende klagefrist gælder dog alene for dømte. Som tidligere nævnt var 3 af de anbragte dømte, 6 var varetægtsarrestanter og 1 var anholdt.

I 4 tilfælde er rapporten ikke påtegnet oplysning om at der er givet klagevejledning. I de øvrige 6 tilfælde er der ifølge rapporterne givet korrekt klagevejledning.

*Jeg beder om oplysning om hvorvidt den manglende klagevejledning i de 4 tilfælde skyldes en forglemmelse, eller at der ikke er givet en sådan klagevejledning, og i givet fald hvorfor det ikke er sket. Det drejer sig om følgende j.nr.: 2009/536/00104-0008, 2009/536/00326-0002, 2009/536/00364-0002 og 2009/536/00362-0003.*

#### **Opfølgning**

*Jeg beder om at arresthuset sender de oplysninger mv. som jeg har bedt om, tilbage gennem Direktoratet for Kriminalforsorgen som jeg ligeledes beder om en udtalelse.*

### **Underretning**

Denne rapport sendes til Arresthuset i Kolding, den stedlige arrestinspektør, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Folketingets Retsudvalg og de indsatte i arresthuset.

Lenart Frandsen  
Inspektionschef

---